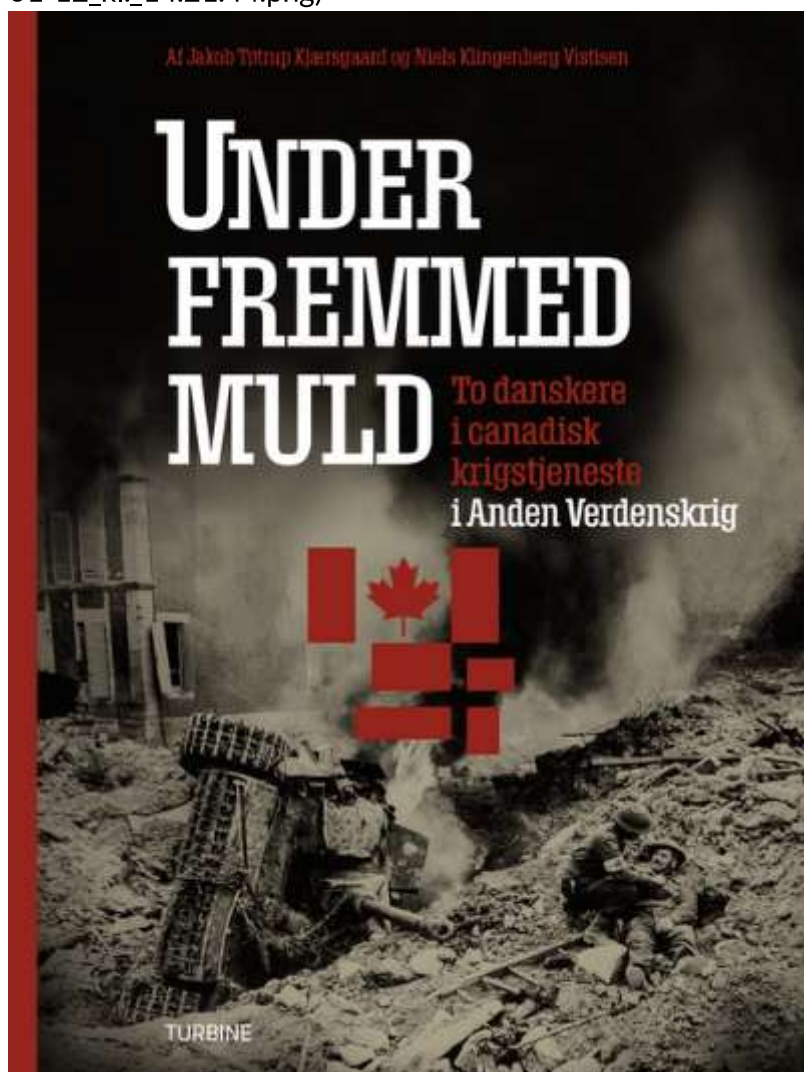


## Under fremmed muld

([https://mail.krigsvidenskab.dk/application/files/5217/0506/6191/Skaermbillede\\_2024-01-12\\_kl\\_14.21.44.png](https://mail.krigsvidenskab.dk/application/files/5217/0506/6191/Skaermbillede_2024-01-12_kl_14.21.44.png))

([https://mail.krigsvidenskab.dk/application/files/5217/0506/6191/Skaermbillede\\_2024-01-12\\_kl\\_14.21.44.png](https://mail.krigsvidenskab.dk/application/files/5217/0506/6191/Skaermbillede_2024-01-12_kl_14.21.44.png))



()  
**Forfattere:** Jakob Tøtrup Kjærsgaard og Niels Klingenberg Vistisen.

**Forlag:** Turbine.

**Antal sider:** 352 sider; Rigt illustreret.

**Pris:** kr. 269,95.

**Anmeldt af:** Poul Grooss

...

Bogens undertitel er *"To danskere i canadisk krigstjeneste i Anden Verdenskrig"*. De to historikere, Jakob Tøtrup Kjærsgaard og Niels Klingenberg Vistisen, har skrevet en ganske interessant bog om et emne, som måske er lidt overset. Som mange ved, blev der ikke opstillet egentlige danske enheder i de allierede styrker. Danmark havde et blakket ry frem til samarbejdspolitikens sammenbrud den 29. august 1943. Mange udvandrere med dansk baggrund i Canada og USA meldte sig frivilligt til allieret krigstjeneste. Jakob Tøtrup Kjærsgaard har i sin tidligere bog *"Den røde brænding"* beskrevet invasionen i Normandiet set med danske øjne, det vil sige med danske søfolk, danske frivillige i allieret tjeneste og udvandrere med danske rødder.

I denne bog beskriver de to forfattere to personer, hvor deres oplevelser fra invasionen i juni 1944 og frem til krigens afslutning i maj 1945 sættes ind i krigens overordnede gang. De har forskellig baggrund, og alder. Der er tale om to helt almindelige mennesker, som gerne vil gøre deres til, at den tyske besættelse af Danmark – og hele Hitlers regime – bringes til ophør. Deres oplevelser er nedfældet i beretninger, og forfatterne har nøje studeret kildematerialet, fundet steder for kampe, fundet fremrykkeveje og berettet om større og mindre hændelser. Formentlig har 173 danske statsborgere gjort tjeneste i de canadiske styrker under krigen. De to hovedpersoner kendte ikke hinanden under krigen.

Bogen er også en beretning om Canadas krigsindsats, som formentlig ikke er så kendt i Danmark. På trods af landets enorme areal var indbyggerantallet kun på ca. 11 millioner omkring krigsudbruddet i 1939. Da Storbritannien gik i krig mod Tyskland, gik Canada straks med. De canadiske styrker led svære tab i såvel hæren som flåden og flyvevåbnet.

Der er to hovedpersoner i beretningen:

John Andreasen fra Bornholm udvandrede i 1928 og drev siden en farm midt på den canadiske prærie. Han var 31 år gammel, da han meldte sig til krigstjeneste og da var han stadig dansk statsborger. På grund af militærtjenesten måtte han afvikle sin farm.

Niels Wiesneck sejlede med ØKs "Europa" den 9. april 1940. Skibet var i udlandsfart og blev overgivet til de canadiske myndigheder, hvorefter han meldte sig til den canadiske hær.

Begge danskere meldte sig til canadisk krigstjeneste på et tidspunkt, hvor der, i modsætning til nordmændene, blev set meget ned på danskerne på grund af den hurtige overgivelse den 9. april 1940.

De to frivillige skrev under krigen dagbøger om deres hændelser og noget af materialet er blevet renskrevet efter krigen. De to soldater blev små brikker i et enormt puslespil, men de var begge helt almindelige mennesker, som i en usædvanlig situation valgte at gøre noget ekstraordinært og det er der kommet en god beretning ud af. Man kan læse om deres dagligdag under et langt felttog. Sproget er ligefremt.

Begge modtog omfattende træning i Canada. Herefter fik de en spændende overfart over Atlanten, mens tyske ubåde jagtede bytte. I Storbritannien fortsatte træningen og ventetiden.

Andreasen blev uddannet i betjening af en 40 mm Bofors antiluftskytskanon, og hans kanonbesætning skød flere tyske fly ned. Hans enhed blev landsat på det canadiske landgangsområde "Juno Beach" på selve D-dag.

Wiesneck var uddannet til tjeneste i en transportenhed som kører, men på grund af tandbetændelse med efterfølgende operation lige inden D-dag kom han ikke til Normandiet med sin egen enhed. Han ankom i stedet på "D-dag + 1" til "Gold Beach", som var en britisk sektor. Her blev han indsat som almindelig infanterist på patrulje, indtil han atter kunne overføres til sin egen enhed som fører af en Bedford lastbil.

Begge blev involveret i de hårde kampe omkring Caen, hvor de voldsomme luftbombardementer også krævede store tab blandt eget personel på jorden. Senere gik vejen over Falaise og videre

nordpå mod Belgien, Holland og Tyskland. De allierede kæmpede hårdt for at åbne havnen i Antwerpen for allieret skibstrafik, så man kunne undgå de store forsyningsproblemer for hærstyrkerne med at køre brændstof og andre forsyninger helt nede fra invasionsstrandene. Tyskerne satte sig voldsomt til modværge og selv om Antwerpen blev erobret, sad tyskerne stadig på Schelde-mundingen og dermed på adgangen til havnen. Det kostede canadierne yderligere tab at erobre Schelde-mundingen. Antwerpen blev et af de store mål for de nye tyske våben "V-1" og "V-2". Her oplevede begge danskere de store tab, som disse gengældelsesvåben anrettede mod både civile og militære mål. De oplevede kammerater og bekendte blive dræbt i krigen.

Efter krigen forærede Wiesneck sin uniform og sine øvrige klenodier fra krigen til Kystmuseet Bangsbo, hvor de er udstillet.

I juli 1945 fik Johan Andreasen orlov, så han kunne være på Bornholm i 5 dage. Nær hans forældres hjem lå en deling sovjetiske soldater, og de gjorde store øjne – og honnør - for den hjemvendte canadiske kriger. Hans forældre anede ikke, at han havde deltaget i krigen!

Bogen er forsynet med et meget stort antal kort og andre relevante illustrationer, som støtter teksten, herunder en række personlige fotos.

Det er en ganske tankevækkende bog, for der er tale om beretninger fra helt almindelige mennesker, som følte, at de burde gøre en indsats. De slap begge levende fra oplevelserne, men de var præget af oplevelserne resten af deres liv. Bogens titel referer til en notits i en af dagbøgerne om, at en del af deres kammerater ligger begravet "under fremmed muld".

Poul Grooss,  
kommandør (pensioneret)

